

En konkretisering av ICOMs
**MUSEUMSETISKE
RETNINGSLINJER**
for behov ved norske museer i 2019/20

*Et samarbeid mellom Norsk ICOM og
Norges museumsforbund*

ICOM international
council
of museums
Norway

 **NORGES
MUSEUMSFORBUND**

Bakgrunn og mål

De siste årene har styrene i Norsk ICOM og Norges museumsforbund fått flere spørsmål og henvendelser fra våre medlemmer med ønske om opprettelse av et etisk råd som kan hjelpe til når man står overfor etiske utfordringer i det daglige museumsarbeidet. Vi ser at mange, til dels nye arbeidsområder krever vurderinger og hensyn som med fordel kan diskuteres med flere. Et slikt råd vil imidlertid være en krevende arbeidsform i praksis, først og fremst på grunn av de mange ulike spørsmål som kan komme inn og som vil kreve ulik kompetanse. Det kan også være vanskelig å få en arbeidsform på plass som fungerer. I tillegg er økt bevissthet om etiske spørsmål i de enkelte museene viktig. Vi mener derfor at effekten av å utfylle de eksisterende retningslinjene vil være et godt verktøy for museumsansatte i deres praktiske arbeid.

Tilsvarende har vi forslått å jobbe med en konkretisering, utdypning og supplering av ICOMs museumsetiske retningslinjer med tanke på opplevde utfordringer og behov ved norske museer i dag.

Veien mot en slik konkretisering er et mål i seg selv i og med at den vil bidra til en diskusjon av sentrale etiske spørsmål. Arbeidet har startet i april 2019 med en kartlegging av behovene og av tilgjengelig ekspertise og etterfølges fremover av et samarbeid med utvalgte eksperter – tre per arbeidsområde - om utforming av konkrete retningslinjer for ti definerte arbeidsområder som har behov for særskilte konkretiseringer.

Proessen fortsetter med en samling av alle tretti eksperter i november 2019 og et fremlegg av utkast til retningslinjer for alle ti arbeidsområder på NMFs landsmøte i Kirkenes i mai 2020. Her har medlemmene våre mulighet til å komme med spørsmål og innspill, før gruppen avslutter sitt arbeid med et fremlegg av endelige retningslinjer. Hele prosessen avsluttes med trykking av regelverket og en offisiell lansering av oppdaterte retningslinjer i slutten av 2020.

Utvalg av eksperter

Utvalg av ekspertene har blitt foretatt på basis av innspillene fra våre medlemmer og egen kjennskap til kunnskap og spesialkompetanse. Norges museumsforbundets seksjoner har vært viktige samarbeidspartnere, og det samme gjelder Norsk ICOMs styremedlemmer.

Totalt har vi fått 30 innspill fra medlemmene, de fleste omfattende og grundig utredet. Disse har ført til utvalget av arbeidsområder og ekspertene. Det er stor kompetanse ved norske museer og utvalget av ekspertene var ikke alltid veldig enkelt. I sammensettingen av gruppene har vi lagt vekt på relevant kompetanse (også ulik relevant kompetanse fra spesialområder innenfor arbeidsfeltet), jevnt fordeling av ansatte fra ulike institusjoner, jevnt fordeling av institusjoner i ulik størrelse og fra ulike landsdeler, jevnt fordeling av kvinner/menn.

De tre ekspertene som nå ble bedt om å jobbe frem konkretiserte retningslinjer for ett arbeidsområde, vil ta kontakt med flere andre kollegaer med spesiell ekspertise innen dette arbeidsområde og samordne innspillene. På den måten håper vi på et best mulig resultat, der flest mulig kunnskap samles opp og tilrettelegges for andre.

Oppdrag til ekspertene

Vi har valgt ut tre eksperter for hvert av de ti arbeidsområdene, herav en har blitt bedt om å lede gruppen. Oppdraget er å jobbe frem forslag for 8 – 12 konkrete retningslinjer (formulert som setninger/korte avsnitt, slik vi finner dem i dagens regelverk) som helst skal passe på én DIN A4-side. Dette ved å bruke egen kompetanse og nettverk, kollegaer ved eget og andre museer i Norge og i andre land, nyere litteratur samt resultater og erfaringer fra prosesser/arbeid i andre land. Vi vil opprette en egen nettside med plass til utdypende bakgrunns- og tilleggsinformasjon om retningslinjene, lenker til relevant regel- og lovverk, andre kompetansepersoner og deres forsknings/arbeid samt navn og kontaktinformasjon av kompetansepersoner ved norske museer

Ekspertene i hver av de ti gruppene vil altså bli bedt om å lage og samle sammen innholdet til nettsiden, samt om å definere de viktigste retningslinjene på én DIN A 4 side. Sluttresultatet av hele prosjektet vil være et overordnet, sammenfattende dokument med ti tilleggsider med konkrete retningslinjer for ti utvalgte arbeidsområder, samt en nettside med tilleggsinformasjon om retningslinjene/arbeidsområdene.

Vi legger følgende til grunn: formidling, opphavsrett/åndsverksloven, digitalisering og tilgjengelighet er viktige aspekter for de fleste arbeidsområder og må behandles for hvert enkelt av disse. Vi legger videre til grunn at det vil være overlappinger mellom noen av arbeidsfeltene og at arbeidsgruppene vil jobbe sammen ved behov.

Arbeidsområder og navn til ekspertene

1. Samfunnsrolle (inkl. Mangfold og inkludering)

Leder: Hans Philip Einarsen (Randsfjordmuseene)

Medlemmer: André Larsen Avelin (Eidsvoll 1814), Annelise Bothner-By (IKM)

2. Forskning

Leder: Jorunn Jernsletten (Varanger Samiske Museum)

Medlemmer: Birgitte Sauge (Nasjonalmuseet), Årstein Svihus (Museum Vest)

3. Samlingsforvaltning (inkl. levende samlinger)

Leder: Grete Paulsen Vie (Haugalandmuseene)

Medlemmer: Ingrid Louise Engelsen Flatval (Kulturhistorisk museum), Raul Raminez (Agder naturmuseet)

4. Foto – audio – film

Leder: Per Olav Torgnesskar (MiA)

Medlemmer: Kristin Aasbø (Preus museum), Madli Hjermann (Haugalandmuseene)

5. Bruk, arkivering og digitalisering

Leder: Hanna Mellemsether (MiST)

Medlemmer: Synne Stavhein (Riksarkivet), Mads Langnes (Romsdalsmuseet)

6. Immatriell kulturarv

Leder: Anne Kristin Moe (Nordfjord Folkemuseum)

Medlemmer: Mari Myrvoll (Várdobáiki), Terje Planke (Norsk Folkemuseum)

7. Ulovlig handel & tilbakeføring av kulturarv

Leder: Håkon Roland (Kulturhistorisk museum)

Medlemmer: Jeremy Hutchings (Forsvarets museer), Ellen Lerberg (Nasjonalmuseet)

8. Urfolk

Leder: Birgitte Fossum (Saemien Sijte)

Medlemmer: Jelena Porsanger (RiddoDuattarMuseat), Harriet Aira (Árran)

9. Bærekraft, klima og miljø

Leder: Morien Rees (Varanger museum)

Medlemmer: Knut Markhus (Kraftmuseet), Anne Jorunn Frøyen (Jærmuseet)

10. Sponsing, styre og eksterne samarbeidspartnere (inkl. gaver/utlån)

Leder: Linda Strøm (Nasjonalmuseet)

Medlemmer: Kaisa Maliniemi (Nord-Troms museum), Ole Aarstad Bråthen (Valdresmusea)

Fremtidsplan

21.06.19: Utsendelse av informasjon til våre medlemmer (ICOM og NMF), oppdatering av nettsidene. Ekspertene starter sitt arbeid.

18.-20.08.19: Arbeidsgruppe reiser til London for å møte Museums Association og ICOM UK.

04.-05.11.19: Vi jobber med å få til Lunsj-til-lunsj møte for ekspertene på et konferanselokale i Oslo.

15.04.20: Forslag for konkretiserte retningslinjer for hvert av arbeidsområdene sendes ut til medlemmer.

05.05.20: NMF landsmøte i Kirkenes: Dagen vies i sin helhet etikk og konkretisering av regelverket. Ett innledende foredrag, fremlegg av forslag fra hvert av de ti arbeidsgruppene og mulighet for medlemmer til å komme med spørsmål og innspill.

November/desember 2020: Offisiell lansering nye retningslinjer, i skriftlig og digital versjon.

Kontakt ved spørsmål:

Kathrin Pabst (ICOM)
k.pabst@vestagdermuseet.no
tlf.: 93246157

Atle Ove Martinussen (ICOM)
atle@kulturakademi.no
tlf.: 90368990

Liv Ramskjær (NMF)
lr@museumsforbundet.no
tlf.: 92427878